

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه معاهده معاضدت حقوقی متقابل در امور کیفری میان
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال برزیل»
(اعاده شده از شورای نگهبان(۱))

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال سوم

شماره ثبت:

۱۱۹

شماره چاپ:

۱۱۹۰

مشخصات گزارش

تهیه و تدوین:

محمد آدمی

ناظر علمی:

مهدی عبدالملکی

شماره مسلسل:

۲-۲۴۰۱۷۱۹۶

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۷/۲۳

دفتر مطالعات حقوقی

مقدمه

مصوبه مربوط به لایحه معاهده معاضدت حقوقی متقابل در امور کیفری میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال برزیل توسط کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۵ تصویب شد و متعاقباً در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۹ صحن علنی مجلس به تصویب رسید و جهت اعلام نظر شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۴۰۱/۲/۱۷ به این مرجع ارسال شد. شورای محترم نگهبان نیز در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۲/۲۱ خود این مصوبه را مورد ارزیابی قرار داد. در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۳/۲۴، ایرادات شورای محترم نگهبان در کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گرفت و کمیسیون ضمن تصویب پاره‌ای اصلاحات، نسبت به برخی از ایرادات شورای محترم نگهبان بنا به مصلحت نظام بر مصوبه قبلی مجلس اصرار ورزید. در ذیل به بررسی مصوبه کمیسیون قضایی و حقوقی به موازات بیان ایرادات و تذکرات شورای محترم نگهبان خواهیم پرداخت.

بررسی مصوبه کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

شورای محترم نگهبان ۶ ایراد و ۳ تذکره به ترتیب زیر به مصوبه مجلس شورای اسلامی وارد نموده است. در ذیل ضمن بیان ایرادات و تذکرات شورای محترم نگهبان، مصوبه کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی را نیز در این خصوص بیان و مورد ارزیابی قرار خواهیم داد.

ایراد اول:

شورای نگهبان در ایراد اول، استفاده از واژه غیرفارسی «کنترل» در بند «۱» ماده «۱»، جزء «خ» بند «۲» ماده «۱»، بند «۳» ماده «۱» و بندهای «۱» و «۲» ماده «۱۶» را مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی شناخته است.

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در خصوص این ایراد این چنین مصوب نموده است: «به منظور رفع ایراد ردیف (۱) شورای محترم نگهبان در بند «۱» ماده «۱»، جزء «خ» بند «۲» ماده «۱»، بند «۳» ماده «۱» و بندهای

«۱» و «۲» ماده «۱۶» معاهده واژه «کنترل» به عبارت «نظارت (کنترل)» اصلاح می‌شود.»

به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون رافع ایراد شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

ایراد دوم:

شورای نگهبان در ایراد دوم، استفاده از واژه غیرفارسی «دیپلماتیک» را در مواد (۲) و (۳۰) معاهده، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته است.

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «به منظور رفع ایراد ردیف (۲) شورای محترم نگهبان در مواد (۲) و (۳۰) معاهده واژه «دیپلماتیک» به عبارت «سیاسی (دیپلماتیک)» اصلاح می‌شود.»
به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون رافع ایراد شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

ایراد سوم:

شورای نگهبان در ایراد سوم، استفاده از واژه غیرفارسی «ویدئو» را در جزء «ب» بند «۲» ماده (۹)، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته است.

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «به منظور رفع ایراد ردیف (۳) شورای محترم نگهبان در جزء «ب» بند «۲» ماده (۹) معاهده واژه «ویدئو» به عبارت «تصویر (ویدئو)» اصلاح می‌شود.»
به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون رافع ایراد شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

ایرادات چهارم، پنجم و ششم

شورای نگهبان در ایراد چهارم، اطلاق بند «۱» ماده (۱۱) را مغایر موازین شرع دانسته و در ایراد پنجم، اطلاق ماده (۱۹) را با توجه به بند «۴» این ماده، نسبت به طرف‌های ثالث یا قربانیان غیرقابل شناسایی، خلاف شرع تشخیص داده و در ایراد ششم نیز اطلاق امکان معاضدت براساس حقوق بین‌الملل عرفی و «براساس هر ترتیبات یا رویه» را در ماده (۲۹) خلاف شرع دانسته است.

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «کمیسیون بر مصوبه قبلی مجلس در ماده واحده و بند «۱» ماده (۱۱)، مواد (۱۹) و (۲۹) معاهده پیوست اصرار ورزید.»

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص از اختیار قانونی خود مبنی بر اصرار بر مصوبه مجلس استفاده نموده است. با این وجود پیشنهاد میشود با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ضمن اصرار بر مصوب پیشین برای رعایت ملاحظات شرعی تبصره‌ای به شرح زیر به ماده واحده الحاق گردد:

تبصره: «رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است.»

تذکر اول:

شورای نگهبان در تذکر اول بیان داشته است: «در جزء «الف» بند «۲» ماده (۳)، عبارت «جرم علیه حیات» اصلاح گردد.»
کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «به منظور رفع تذکر شماره (۱) شورای محترم نگهبان، براساس اصلاحیه ترجمه معاهده طی نامه شماره ۱۰۴۳۹۰ مورخ ۱۵/۶/۱۴۰۱ معاون امور مجلس ریاست جمهوری، در جزء «الف» بند «۲» ماده (۳) عبارت «جرم علیه حیات یا شخص رئیس حکومت» به عبارت «جرم منجر به سلب حیات یا علیه شخص رئیس حکومت» اصلاح می‌شود.»

به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون تأمین کننده نظر شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

تذکر دوم:

شورای نگهبان در تذکر دوم بیان داشته است: «بند «۱» ماده (۷)، از لحاظ عبارتی، اصلاح گردد.»

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «به منظور رفع تذکر شماره (۲) شورای محترم نگهبان، براساس اصلاحیه ترجمه معاهده طی نامه شماره ۱۰۴۳۹۰ مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۵ معاون امور مجلس ریاست جمهوری، بند «۱» ماده (۷) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱. شخصی که در قلمرو طرف درخواست شونده از او درخواست دلیل شده باشد را می‌توان تا جایی که قانون طرف درخواست شونده اجازه داده است، برای شهادت یا ارائه اسناد، سوابق یا مفاد ادله به وسیله احضاریه یا روش‌های دیگری مجبور به احضار نمود.»
به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون تأمین کننده نظر شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

تذکر سوم:

شورای نگهبان در تذکر سوم اظهار داشته است: «بند «۸» ماده (۱۲)، با توجه به متن انگلیسی معاهده، از لحاظ عبارتی اصلاح گردد.»
کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص اینچنین مصوب نموده است: «به منظور رفع تذکر شماره (۳) شورای محترم نگهبان، براساس اصلاحیه ترجمه معاهده طی نامه شماره ۱۰۴۳۹۰ مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۵ معاون امور مجلس ریاست جمهوری، بند «۸» ماده (۱۲) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۸. طرف درخواست شونده باید در قلمرو خود اقدامات مقتضی طبق این ماده را در خصوص استماع شهادت شاهد یا استماع اظهارات کارشناس برابر با حقوق داخلی خود به همان ترتیبی که در آیین دادرسی داخلی آن مقرر شده است، اعمال نماید و:
الف) در مواردی که ادای شهادت به فرد تحمیل شده باشد، یا ب) در صورت ارائه اظهارات خلاف واقع از استماع شهادت امتناع نماید.»
به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون تأمین کننده نظر شورای محترم نگهبان در این خصوص می‌باشد.

نتیجه‌گیری

مطابق با آنچه گذشت شورای محترم نگهبان ۶ ایراد و سه تذکر در ارتباط با مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه معاهده معاضدت حقوقی متقابل در امور کیفری میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال برزیل بیان نموده است. کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی نیز پس از بحث و بررسی نظرات شورای محترم نگهبان در خصوص ایرادات اول و دوم و سوم و تمامی تذکرات بیان شده، اصلاحاتی را تصویب و نسبت به ایرادات چهارم و پنجم و ششم بنا به مصلحت نظام بر مصوبه قبلی مجلس اصرار ورزیده است.

به نظر می‌رسد اصلاحاتی که کمیسیون قضایی و حقوقی در خصوص ایرادات اول، دوم و سوم و نسبت به تذکرات، مصوب نموده است رافع ایرادات و تأمین کننده نظر شورای محترم نگهبان می‌باشد. کمیسیون در خصوص ایرادات چهارم، پنجم و ششم نیز بنا به مصلحت نظام بر مصوبه قبلی مجلس اصرار نموده است. با این وجود پیشنهاد میشود با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ضمن اصرار بر مصوب پیشین برای رعایت ملاحظات شرعی تبصره‌ای به شرح زیر به ماده واحده الحاق گردد:

تبصره: «رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است.»

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
	✓			

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
بند «۱» ماده «۱»، جزء «خ» بند «۲» ماده «۱»، بند «۳» ماده «۱» و بندهای «۱» و «۲» ماده «۱۶»	بهمنظور رفع ایراد ردیف (۱) شورای محترم نگهبان در بند «۱» ماده (۱)، جزء «خ» بند «۲» ماده (۱)، بند «۳» ماده (۱) و بندهای «۱» و «۲» ماده (۱۶) معاهده واژه «کنترل» به عبارت «نظارت (کنترل)» اصلاح می‌شود	✓					
مواد (۲) و (۳۰)	بهمنظور رفع ایراد ردیف (۲) شورای محترم نگهبان در مواد (۲) و (۳۰) معاهده واژه «دیپلماتیک» به عبارت «سیاسی (دیپلماتیک)» اصلاح می‌شود	✓					
جزء «ب» بند «۲» ماده (۹)	بهمنظور رفع ایراد ردیف (۳) شورای محترم نگهبان در جزء «ب» بند «۲» ماده (۹) معاهده واژه «ویدئو» به عبارت «تصویر (ویدئو)» اصلاح می‌شود.	✓					
بند «۱» ماده (۱۱)، ماده (۱۹)، ماده (۲۹)	اصرار بر مصوبه قبلی مجلس				✓	کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در این خصوص از اختیار قانونی خود مبنی بر اصرار بر مصوبه مجلس استفاده نموده است. با این وجود پیشنهاد میشود با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ضمن اصرار بر مصوب پیشین برای رعایت ملاحظات شرعی تبصره‌ای به شرح زیر به ماده واحده الحاق گردد: تبصره: «رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است.»	پیشنهاد میشود با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ضمن اصرار بر مصوب پیشین برای رعایت ملاحظات شرعی تبصره‌ای به شرح زیر به ماده واحده الحاق گردد: تبصره: «رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است.»